

YM-plan

Skredsikringstiltak i Vannledningsdalen, Longyearbyen

Utarbeidet av: Ove Haugen

Versjon	Dato	Kontrollert	Godkjent
001 Prosjektering	14.03.2022	AR	
002 K.grunnlag	20.01.2023	AR	

INNHOOLD

1.	Distribusjon og lagring av YM-plan	3
2.	Bakgrunn.....	3
3.	Prosjektbeskrivelse.....	4
4.	Overordnede mål	5
4.1	Prosjektets Naturmiljømål	6
4.1.1	Forurensning av jord og vann	6
4.1.2	Luftforurensning	6
4.1.3	Miljømål relatert til avfall og avfallshåndtering	7
4.1.4	Overvåkning under tiltak	7
4.2	Prosjektets Kulturmiljømål	7
4.2.1	Overordnede kulturmiljømål.....	7
4.2.2	Kulturmiljømål under anleggsfasen.....	8
4.3	Prosjektets mål ift. Landskapskarakter og naturmangfold.....	8
4.3.1	Overordnede mål ift. landskapskarakter og naturmangfold.....	8
4.3.2	Landskapskarakter og naturmangfold under anleggsfasen.....	9
4.3.3	Støy og vibrasjoner	9
5.	Ansvar for oppfølging av ytre miljø	9
5.1	Generelt	9
5.1.1	Overlevering av byggherres YM-plan til entreprenør.....	9
5.1.2	Krav til rapportering	9
5.1.3	YM på byggemøter	10
5.1.4	YM-opplæring.....	10
5.1.5	Kontrollplan og oppfølging av entreprenøren	10
5.1.6	Avviksbehandling.....	10
5.2	Ansvar og rutiner ift. Naturmiljø.....	11
5.2.1	Utslipp.....	11
5.2.2	Avfallshåndtering og deklarasjon av farlig avfall.....	11
5.2.3	Helse- og miljøfarlige stoffer og produkter	11
5.2.4	Kjemikaliehåndtering og substitusjonsplikt	11
5.3	Ansvar og rutiner ift. Kulturmiljø (kulturminner)	12
5.3.1	Funn av uidentifiserte kulturminner	12
5.4	Ansvar og rutiner ift. Landskapskarakter og naturmangfold	12
5.5	Riggplan	12
5.6	Relevante portaler og databaser	13
5.7	Teknisk sluttrapport	13
6.	Miljørisikoanalyse - med tiltak	13
7.	Relevante databaser og publikasjoner	15
8.	Organisering.....	15
8.1	organisasjon (Byggherres representant).....	15
8.2	Tids- og framdriftsplan.....	15
8.3	Dokumentasjon	15
9.	Referanser	16
10.	Vedlegg.....	16

1. DISTRIBUSJON OG LAGRING AV YM-PLAN

Gyldig versjon av YM-planen skal til enhver tid lagres elektronisk i prosjektets dokumenthåndteringssystem (Interaxo). Byggherren har ansvar for ajourføring, komplettering og distribusjon av YM-plan. Alle involverte parter har plikt til å melde fra om forhold som ikke er i overensstemmelse med planen, eller som bør behandles og innlemmes i planen. Malen for YM-planen skal ikke endres. Det skal ikke endres på forside, kapittelinnledning, kapitteloverskrifter eller skrifttyper. Dersom enkelte avsnitt vurderes som ikke relevante for prosjektet/kontrakten, skal dette begrunnes. Eventuelle misforhold mellom angitte beskrivelser i YM-planen og tekniske beskrivelser i konkurransegrunnlagets hoveddokument skal avklares med byggherren.

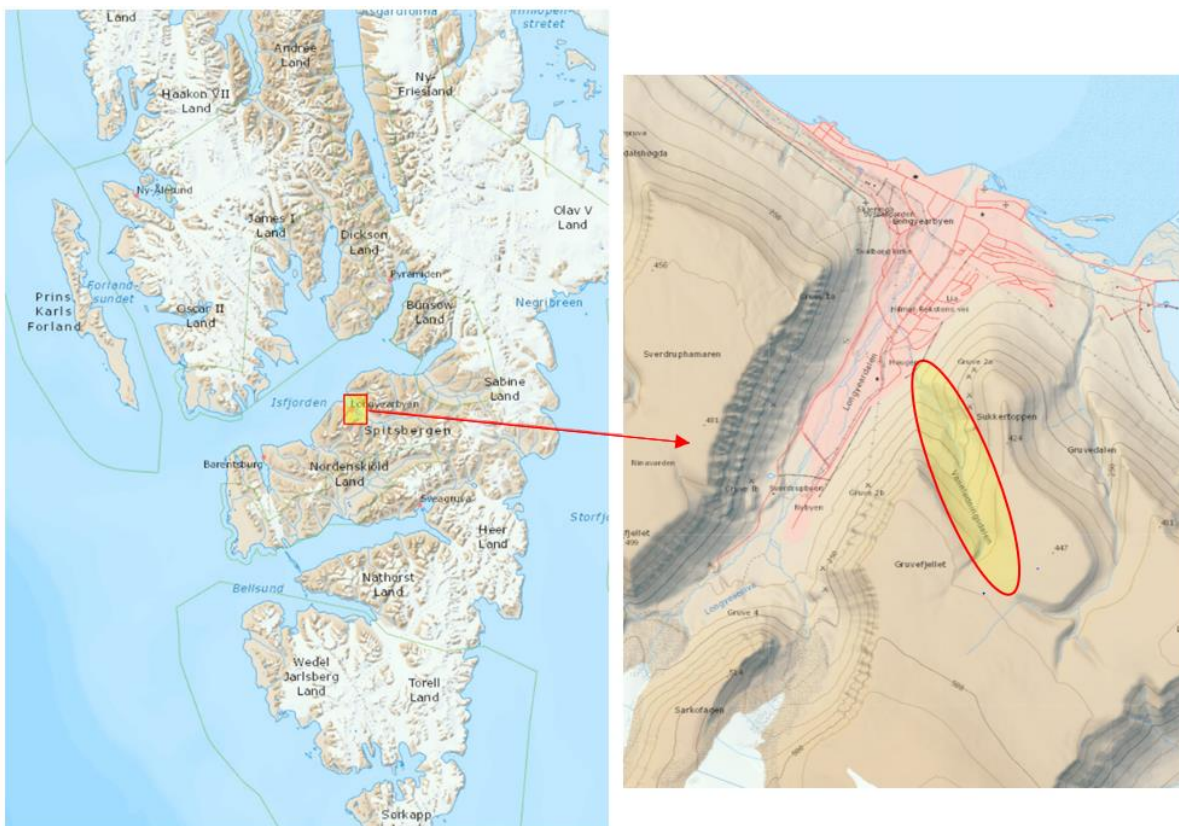
YM-planen inngår som grunnlag for entreprenørens utførelse av kontraktsarbeider og den arkiveres/distribueres digitalt.

YM-planen er forankret i NS 14001: 2015 og NS 3466:2009.

2. BAKGRUNN

Norges Vassdrag- og Energi direktorat (NVE) skal som byggherres representant og oppdragsgiver gjennomføre tiltak som innebærer sikring av bebyggelse mot snøskred fra Sukkertoppen og sørpeskred fra Vannledningsdalen. Flomskred og mindre løsmasseskred skal også håndteres av den planlagte sikringen. Tiltakshaver/byggherre er Longyearbyen Lokalstyre (LL). Sikringstiltakene er prosjektert av Skred AS, HNIT, Rambøll AS samt Geobrugg AG og består av flere entrepriser.

Denne YM-planen er utarbeidet av Store Norske, og gjelder for etablering av sikringstiltakene i Vannledningsdalen. NVE er heretter også kalt byggherren.

Figur 1: Oversiktskart, sirkel viser anleggsområdet (skrednett). www.toposvalbard.no

Skredsikringstiltaket skal på generelt grunnlag planlegges og gjennomføres i henhold til samfunnets forventninger slik de er uttrykt gjennom lover, forskrifter og vilkår. I dette prosjektet vil Svalbardsmiljøloven (Lov om miljøvern på Svalbard) være særlig sentral. Nasjonale miljømål for

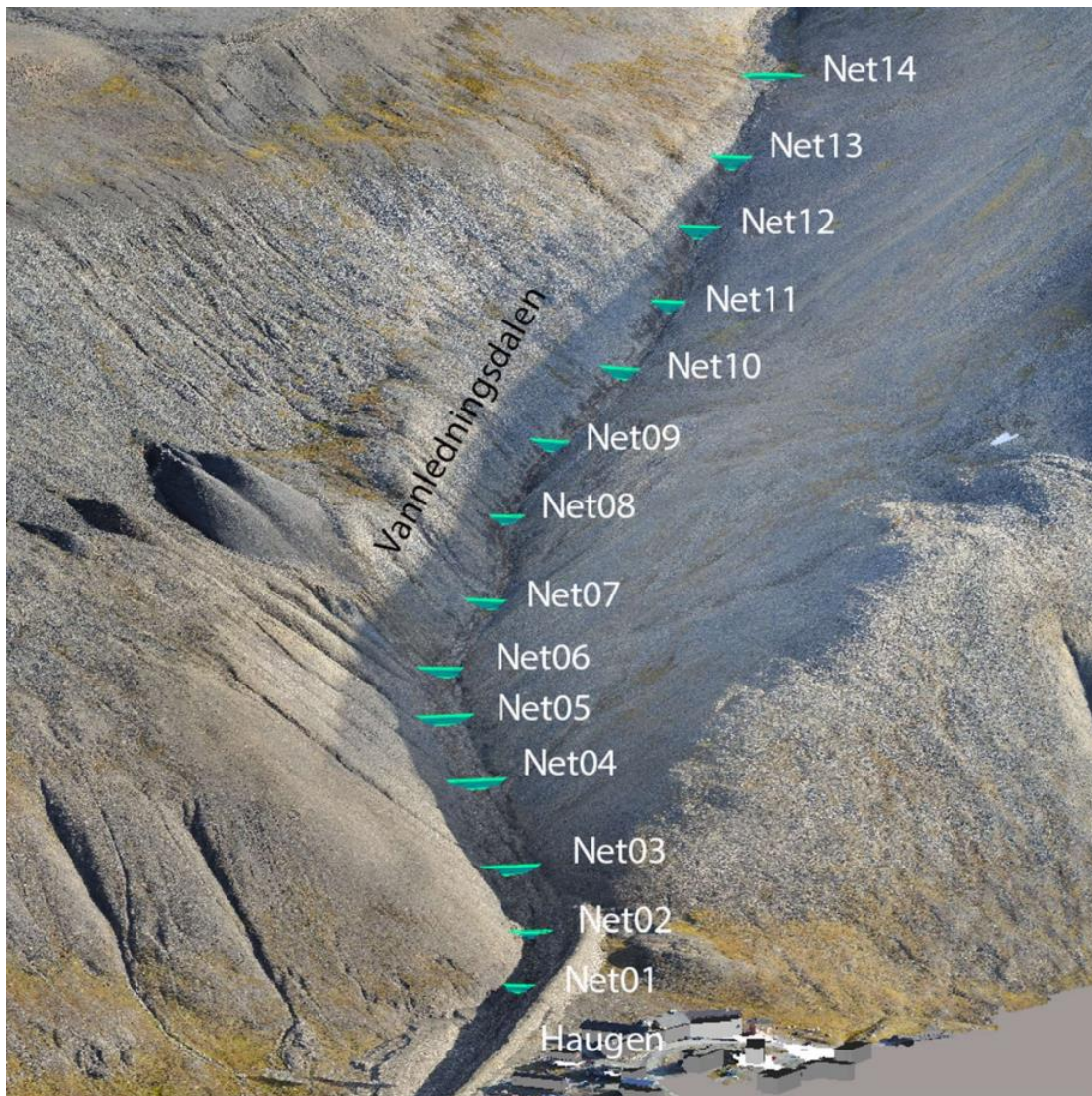
naturmangfold, kulturminner og kulturmiljø, friluftsliv, forurensning, klima og polarområdene er beskrevet på: <http://www.miljostatus.no/miljomal/>.

Tiltaket er prosjektert bygd på eiendom Gnr. 22 Bnr. 1. Nærings- og fiskeridepartementet (NFD) har som grunneier gitt tillatelse til å etablere sikringstiltaket på deres grunn.

3. PROSJEKTBEKRIVELSE

Vannledningsdalen strekker seg fra området Haugen og opp mot sør/sørøst, mellom Sukkertoppen i nord/øst og Gruvefjellet i sør/vest. Et oversiktskart kan ses på fremsiden av denne YM-planen, hvor også de øvrige skredsikringstiltakene er inntegnet (fangvoll og støtteforbygninger ved Sukkertoppen).

I Vannledningsdalen skal det etableres sikringstiltak mot sørpeskred, og flere ulike tiltaksløsninger er utredet og vurdert. Prosjektgruppen har konkludert med at sikring mot sørpeskred med nett vil være det mest hensiktsmessige, og NVE har engasjer Geobruigg AG som samarbeidspartner. Det foreløpige konsept baserer seg på at det skal etableres 14 nettkonstruksjoner på tvers av Vannledningsdalen, som er angitt å være ca. 6-8 m høye med utforming som angitt i figur. Eksisterende ledevoll i Vannledningsdalen skal bestå som en del av sikringskonseptet.

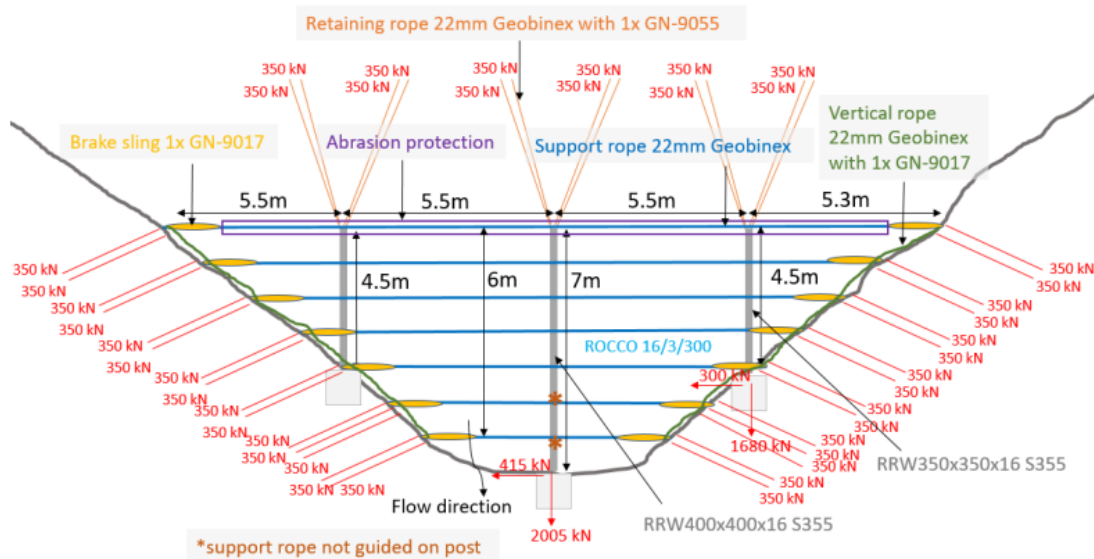

Figur 2: Planlagt plassering av skredsikringsnett i Vannledningsdalen Kilde: HNIT Consulting Engineers.

For å forankre nettene er det behov for å bore ca. 70 hull pr nett, totalt rundt 1000. Borehullene vil ha anslagsvis 6 meters dybde, og støpes/gyses fast etter samme prinsipper som ble benyttet for

Støtteforbygningene ved Sukkertoppen. Det vil også etableres/støpes en rekke betongfundamenter på 2,25-3,9 m³ (2-3 pr nett). Aktuelle strekk av dalen for etablering av sikring med nett ligger på ca. kote +70 til +350. Eksisterende ledevoll i Vannledningsdalen er etablert i område ved kote +50 til +105.

Figur 3: Prinsippskisse for skredsikringsnettene (HNIT Consulting Engineers).

4. OVERORDNEDE MÅL

NVE og Store Norske har som målsetning å innfri samfunnets forventninger gjennom et systematisk HMS-arbeid, for å redusere risiko for ulykker og uønskede hendelser. Både YM-plan og SHA-plan står sentralt i prosjektet. YM-planen skal imøtekomme de miljørelaterte krav og forventninger som stilles til prosjektet av Sysselemesteren på Svalbard (SMS), og inkluderer overvåkning og avbøtende tiltak både før, under og etter tiltaksfasen. YM-planen innbefatter hensyn til både naturmiljø, kulturmiljø, landskapskarakter og naturmangfold i arbeidet med å etablere skredsikringstiltak i Vannledningsdalen.

For å sikre tydelighet og målbarhet i arbeidet med å etablere skredsikring ved Sukkertoppen er det formulert 4 overordnede HMS-mål for gjennomføringsfasen. Målene følger av lovpålagte forhold (bla. etter Svalbarmiljøloven) og gjenspeiler føringer og forventninger til prosjektet.

Overordnede mål:

1. Å ivareta liv og helse i arbeidet.
2. Å gjennomføre prosjektet uten at naturverdier forringes og økosystemet påvirkes mer enn strengt nødvendig.
3. Å gjennomføre tiltak slik at det ikke er fare for forurensning eller spredning av avfall som kan gi negativ påvirkning for miljøet på kort eller lang sikt.
4. Å ivareta kulturminneverdiene i området.

YM-planen er forankret i disse overordnede målene. I tillegg er offentlig lovverk og de retningslinjer som gis av nasjonale, regionale og lokale myndigheter styrende for prosjektets miljømål.

Prosjektet vil benytte de HMS-indikatorene som er mest vanlig å bruke pr i dag; H1-, H2-, N- og F-verdier for SHA rapportering og M1, M2 og M3 verdier for YM rapportering (se tabell 1). Det er viktig å være klar over at indikatorene ikke gir fullstendig bilde av sikkerhetsnivået på en anleggsplass, og indikatorene vil variere med størrelsen på prosjektet. En M2-hendelse i et lite prosjekt, vil gi stort utslag på verdiene i forhold til et stort prosjekt med mange arbeidstimer. HMS-indikatorene benyttes for å se på trender og utvikling, som bakgrunnsmateriale for læring og forbedringsarbeid, og som grunnlag for dialog i pågående prosjekter.

ALLE uønskede hendelser skal rapporteres og byggherre betrakter høy rapportering av M3-hendelser som en indikator for god rapporteringskultur.

Tabell 1: Målsatte frekvensverdier for miljøhendelser i prosjektet.

Indikator	Beskrivelse	MÅL
M1-verdi	Antall <u>alvorlige</u> miljøulykker per million arbeidede timer	0
M2-verdi	Antall mindre alvorlige miljøhendelser per million arbeidede timer	< 60
M3-verdi	Antall registrerte miljøulykker, nestenulykker og observasjoner per million arbeidede timer	> 1000

Definisjoner

Alvorlige miljøulykke (M1):

- Miljøhendelser med konsekvenser ut over anleggsområdet, eller som påvirker sårbare miljøverdier innenfor anleggsområdet.
- Miljøhendelser som krever restaureringstid etter at oppryddingsarbeid er utført.
- Miljøhendelse som gir en reaksjon fra myndighetene (forvaltningsmyndighetene eller påtalemyndighetene).
- Gjentatte overskridelser av miljøkrav angitt i lovverk eller tillatelser.

Mindre alvorlige uønskede miljøhendelser (M2):

- Mindre alvorlige miljøhendelser som ikke kvalifiserer som alvorlige miljøulykker.
- Enkeltbrudd på krav i lovverk eller tillatelse, som kan håndteres internt gjennom avvikssystemet uten at rapportering til myndighetene er påkrevd.

Miljønestenulykker og/eller observasjoner (M3):

- Uønsket hendelse/nestenulykke som under andre omstendigheter kunne ført til en hendelse med konsekvenser for ytre miljø.
- Uønsket atferd som kan forårsake en hendelse eller nestenulykke med konsekvenser for ytre miljø,

Det legges opp til en løpende/tett dialog med utøvende myndighet (SMS), og en akselerert prosessgang i tiltaksfasen vedrørende nødvendige avklaringer og påkrevde prosesser for å redusere risiko for både uønskede hendelser, fremdriftsstans og kostnadsdrivende forsinkelser.

4.1 PROSJEKTETS NATURMILJØMÅL

4.1.1 Forurensning av jord og vann

Anleggsaktiviteten skal ikke bidra til skadelige avrenninger til resipient. Utslipp fra anleggsområdet eller transportårer (herunder utslipp fra vaske- og oppstillingsområder for maskiner, uhellsutslipp av bl.a. kjemikalier og oljer) skal unngås, og det skal etableres avbøtende tiltak for å redusere risikoen for at dette kan skje. Uønskede hendelser identifisert i Miljørisikoanalysen (vedlegg 1) skal forebygges gjennom de anbefalte tiltak. Den største risikoen er søl/utslipp i forbindelse med fylling, transport og lagring av drivstoff. Drivstoff skal håndteres på en slik måte at avrenning, søl og lekkasjer ikke forekommer. Eventuelle overgrunnstanker av stål for oppbevaring av flytende brensel og oljeprodukter skal være utført i henhold til norsk standard NS-EN 12285-2. Anleggsmaskiner skal være utstyrt med absorbent for oppsamling av oljesøl/mindre oljeutslipp.

4.1.2 Luftforurensning

Transport og arbeid med kjøretøy og helikopter vil føre til støy og forstyrrelser av både dyrelivet, samt utslipp av klimagasser. Det er viktig å hensynta dette og vurdere nytteverdi av ulike tiltak. Det er en målsetting at CO²-avtrykket skal holdes så lavt som mulig. God logistikk og optimalisert kapasitetsutnyttelse er en forutsetning, og unødvendig kjøring/transport (herunder også

tomgangskjøring) skal begrenses. Valg av materialer og utstyr som gir lavt energiforbruk og utslipp skal tilstrebes.

Luftforurensing inkluderer også svevestøv fra anleggs-virksomheten, og arbeidene skal gjennomføres slik at produsert støv i minst mulig grad medfører sjenanse og ulemper for omkringliggende bebyggelse og infrastruktur hverken i Lia eller i Longyearbyen for øvrig. Entreprenørens beredskapsplan skal beskrive hvordan støvspredning skal forhindres under aktuelle arbeidsoperasjoner. Omfanget av støvgenerende aktiviteter må vurderes og det må tas hensyn til potensialet for at skitt og støv kan frigjøres til luft på byggeplassen. Effektive tiltak skal gjennomføres ved behov for å redusere støvutslipp fra all støvende aktivitet slik som boring, helikopterløft og transport.

4.1.3 Miljømål relatert til avfall og avfallshåndtering

Anleggsaktiviteten/prosjektet skal gjennomføres med lavest mulige mengde produsert avfall og høyest mulige sorteringsgrad. Alt avfall skal fjernes fra området. Intet avfall skal spres til omkringliggende naturområder, og det skal settes særlig fokus på lette partikler som kan spres med vinden. Skader i forbindelse med håndtering av farlige kjemikalier og avfall skal unngås. Avbøtende tiltak skal vurderes/iverksettes under arbeider som inkluderer avfallshåndtering og transport.

Forskrift om sortering og innsamling av avfall, avfallsgebyrer og byggavfall i Longyearbyen planområde skal etterleves - <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2009-09-11-1188>

4.1.4 Overvåkning under tiltak

All forurensning fra tiltakene, herunder utslipp til luft og vann samt avfall, er isolert sett uønsket. Byggherre vil gjennom løpende befaringer avdekke eventuell spredning til omgivelsene under tiltak.

4.2 PROSJEKTETS KULTURMILJØMÅL

4.2.1 Overordnede kulturmiljømål

Skredsikringstiltakene i Vannledningsdalen vil i noe grad forringe kulturmiljøet tilknyttet gruve 2a, og den helhetlige opplevelsesverdien av det tekniskindustrielle kulturmiljøet i Longyearbyen. Etter Svalbardmiljøloven §39 er det en lovfestet sikringssone på 100 meter rundt den synlige eller kjente ytterkant ved alle automatisk fredede kulturminner som er «faste». Løse kulturminner regnes som faste når de er knyttet til en bestemt lokalitet, jf. § 3 bokstav g. SMS kan fastsette en annen avgrensning etter søknad/vurdering. Et fredet kulturminne inkludert sikringssonen/aktsomhetssonen skal ikke skades, flyttes, forandres eller skjemmes.

Tiltakene i Vannledningsdalen berører sikringssonen til et automatisk fredet kulturminne «Gruveåpning» etter gruve 2A (Askeladden ID: 159009). Gruve 2A er et gruveanlegg som ble startet i 1913 av amerikanerne. Store Norske overtok driften fra 1918, og selve produksjonsperioden var mellom 1921 og 1937. Gruven ble satt i brann under krigen. Det aktuelle kulturminnet består av 7 enkeltelementer hvorav tre gruveåpninger med steintipper og en trasé mellom åpningene. SMS gjennomførte overflyvning med drone i området i 2019 uten at det ble registret nye kulturminner som har betydning for tiltakene. I plasseringen foreslått i forprosjektet er det to nett som vil ligge innenfor sikringssonen til rester fra gruveanlegget til Gruve 2a. Det er også en gruveåpning noe lenger syd, men her går den planlagte nettkonstruksjonen akkurat klar av sikringssonen.

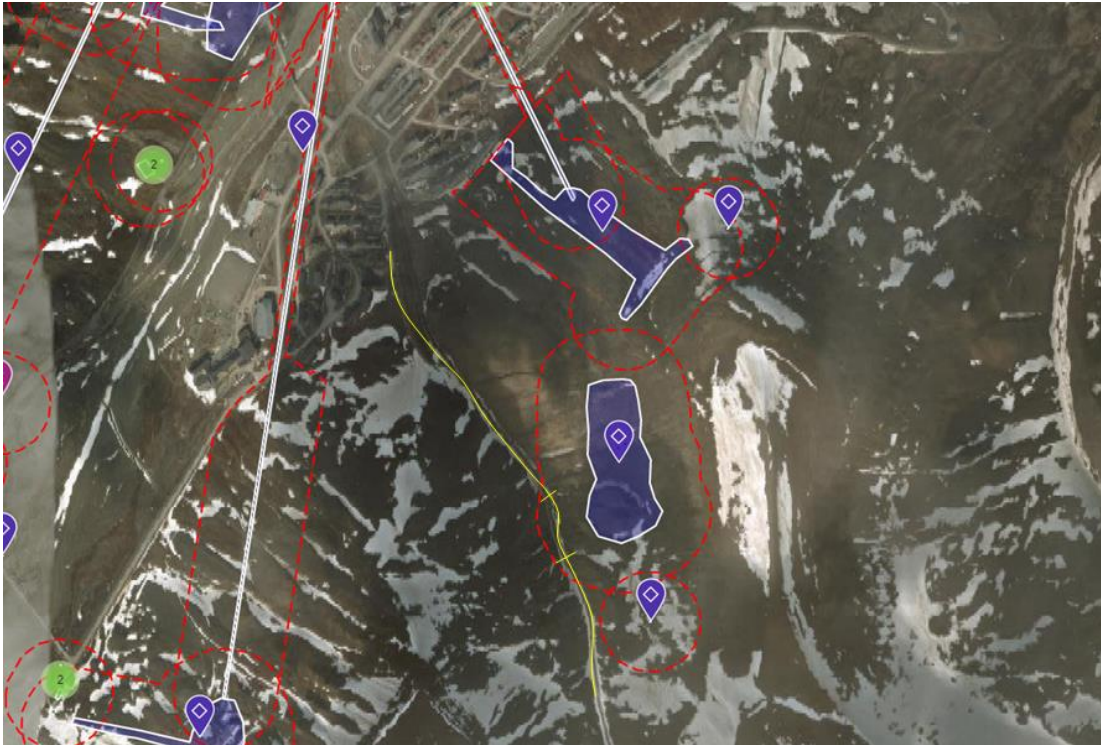
De overordnede kulturmiljømålene i prosjektet er:

- Alle tiltak skal vurderes i et kulturmiljøperspektiv hvor fredete kulturminneelementer skal ivaretas.
- Kulturminnene skal ikke skades under tiltakene.

Det er en omforent forståelse om at de planlagte tiltakene har vesentlig betydning for å sikre bosetningen i Longyearbyen mot sørpeskred fra Vannledningsdalen, og de er vurdert som kritisk for å bevare liv og helse. Etter søknad har Riksantikvaren, med hjemmel i svalbardmiljøloven 44 første ledd, fattet vedtak om dispensasjon for etablering av rassikringstiltakene i Vannledningsdalen. Dispensasjonen er gitt på følgende vilkår: Alle sikringstiltak, inkludert festeanordninger for drift og vedlikehold, skal etableres

innenfor arealformål KFA3 i Delplan for Lia og Vannledningsdalen - Del 2 Vannledningsdalen (Plan-ID D39b).

Figur 3: Satellittbilde med kulturminner i området. Gul stek angir bunn av Vannledningsdalen med plasseringen av de to planlagte skrednettene innenfor sikringssonen til kulturminne med id 159009 (www.kulturminnesok.no).

4.2.2 Kulturmiljømål under anleggsfasen

Tiltaket skal i all vesentlighet utføres i eller nært elvebunnen, som ligger betydelig lavere enn gruveinngangene med steintipper. Tiltaket berører ytterkanten av sikringssonene og vil ikke berøre kulturminnene direkte.

I tillegg til at skredsikringsnettene vil være synlige, kan det også etterlates spor i fjellsiden over nettene av maskinene som benyttes under etableringen. Visuelt sett vil det likevel være en stor avstand i høyden fra tiltakene i elveleiet opp til kulturminnene i fjellsiden.

Entreprenør pålegges et ansvar for at de fredede kulturminne ikke skades, flyttes, forandres eller skjemmes under gjennomføringsfasen. Dette innebærer at alle som ferdes innenfor anleggsområdet med maskiner og utstyr må hensynta kulturminnelokalitetene og de etablerte sikringssonene. Alle anleggsarbeidere skal gis en gjennomgang slik at det opparbeides en forståelse for hvilke hensyn som må tas til kulturminnene i området. Alle må ha kjennskap (og tilgang) til detaljkart som tydelig viser kulturminnenes beliggenhet.

4.3 PROSJEKTETS MÅL IFT. LANDSKAPSKARAKTER OG NATURMANGFOLD

4.3.1 Overordnede mål ift. landskapskarakter og naturmangfold

Landskapet er et tverrfaglig begrep som omfatter både naturverdier og kulturverdier. Etablering av skredsikringsnettene vil nødvendigvis påvirke disse faktorene, og samspillet mellom dem. Det overordnede målet ift. landskapskarakter og naturmangfold er:

- Landskapskarakter og naturmangfold skal i den grad det er mulig hensyntas slik at området etterlates med den høyest mulig oppnåelige kvalitet.
- Økologiske prosesser skal, etter svalbardmiljølovens bestemmelser, ivaretas.

4.3.2 Landskapskarakter og naturmangfold under anleggsfasen

Prosjektet skal gjennomføres uten at naturverdier forringes og økosystemet påvirkes mer en strengt nødvendig. Makrofauna (primært reinsdyr, ryper, fjellrev, hvitkinngås og kortnebbgås) skal ikke skades eller skremmes unødig, og særlig aktsomhet skal utvises under yngletiden.

Under gjennomføringsfasen skal det være fokus på å holde terrengskader på et minimum. Flater med tilsynelatende urørt/opprinnelig terreng skal ikke skades unødvendig og spordannelser pga. kjøring med maskiner i urørt terreng skal unngås. Selv små mosaikker av naturlige overflater har en økologisk verdi. Det er forventet små permanente konsekvenser for naturmiljø som følge av sikringstiltakene utover at selve skrednettene vil stå der. Dersom terrengskader likevel oppstår, skal disse i størst mulig grad arronderes til opprinnelig terreng før ferdigstilling.

4.3.3 Støy og vibrasjoner

Transport med kjøretøy, fly/helikopter (og skip) vil føre til støy og forstyrrelser for mennesker og dyr. Det er viktig å hensynta dette og vurdere nytteverdi av ulike tiltak. Støy og vibrasjoner fra anleggsvirksomheten skal i minst mulig grad medføre sjenanse for omkringliggende bebyggelse og infrastruktur i Longyearbyen. Anleggsrelaterte aktiviteter skal i minst mulig grad medføre sjenanse og ulemper for dyrelivet. Hensyn til alminnelig ferdsel i omkringliggende områder skal utvises så langt det er mulig.

Transporter skje på en hensynsfull måte langs de minst trafikkerte gatene, og dette er tatt med i både SHA-plan og konkurransegrunnlaget. Spesielt støyende arbeid skal varsles i forkant. Langs adkomstveien til Vannledningsdalen via vei 212 ved tillates tung anleggstrafikk kun mellom klokken 09:00-15:00 og 17:00-21:00 på hverdager, samt mellom klokken 10:00-21:00 i helgene. For øvrig gjelder retningslinjene i T1442, tabell 4.

NVE vil varsle beboere, grunneiere, huseiere og festere/leietakere i området om planlagte anleggstiltak og tilhørende transportaktiviteter før oppstart via LLs nettsider for skredsikringsprosjektet og sosiale medier.

5. ANSVAR FOR OPPFØLGING AV YTRE MILJØ

5.1 GENERELT

Det er byggherre som har ansvaret for oppfølging av forhold som angår ytre miljø, og byggherre har engasjert en rådgiver med delegert ansvar. Entreprenøren skal primært følge opp kontraktens bestemmelser og byggherres føringer. Entreprenøren skal ha personell med et overordnet ansvar for å planlegge, overvåke, dokumentere og følge opp alle tiltak som er beskrevet i YM-planen.

Det vil avholdes jevnlig møter mellom byggherre og entreprenør hvor man gjennomgår status, avvik og evt. behov for ytterligere tiltak ift. ytre miljø (både naturmiljø og kulturminneproblematikk).

5.1.1 Overlevering av byggherres YM-plan til entreprenør

Byggherrens YM-plan skal overleveres til entreprenør for å overføre informasjon om byggherrens mål, vurderinger og tiltak. Dette forutsetter imidlertid at det er sikret samsvar mellom innhold i YM-plan og konkurransegrunnlaget. Eventuelle avvik mellom disse kan utløse krav fra entreprenøren. Eventuelle misforhold mellom angitte beskrivelser i YM-planen og tekniske beskrivelser i konkurransegrunnlagets hoveddokument skal avklares med byggherre.

5.1.2 Krav til rapportering

Entreprenøren skal utarbeide månedlig rapport for SHA og YM. Rapporten skal inkludere samtlige underleverandører. Registrering av HMS-indikatorer skal skje iht. Charter for en skadefri bygge- og anleggsnærings veileder. Månedrapportering skal skje i samsvar med bestemmelsene.

Entreprenøren skal rapportere alle avvik og uønskede hendelser relatert til ytre miljø til byggherre. Alle hendelser/ulykker som forårsaker akutt forurensing eller fare for akutt forurensing skal rapporteres umiddelbart (muntlig) til byggeleder og/eller YM-rådgiver i prosjektet. Rapportering skal inneholde alle nødvendige og relevante opplysninger.

Tabell 2: Rapportering av uønskede hendelser relatert til ytre miljø.

Hva skal rapporteres	Når skal det rapporteres	Til hvem	Rapportform til byggherre
Alvorlige Miljøulykke (M1)	Umiddelbart etter at en hendelse inntreffer	SMS Byggeleder YM rådgiver i prosjektet Evt. Brannvesenet, DSB og arbeidstilsynet (ved sprengningsulykke)	Umiddelbar muntlig varsling – deretter skriftlig ^{1,2)}
Mindre alvorlige uønskede miljøhendelser (M2)	Så snart som mulig og senest innen 48 timer	Byggeleder og YM rådgiver i prosjektet Evt. SMS	Muntlig varsling så snart som mulig – deretter skriftlig ^{1,2)}
Miljønestenulykker og/eller observasjoner (M3)	Senest innen 14 dager	Byggeleder og YM rådgiver	Skriftlig ^{1,2)}

1) Benyttes til forebyggende arbeid

2) Skriftlig rapportering gis på byggherrens meldeskjema for entreprenør eller på skjema med tilsvarende innhold

5.1.3 YM på byggemøter

YM skal være fast post på byggemøter og følges opp på lik linje som andre fagområder. Kvalitetsavvik opp mot ytre miljø skal registreres og følges opp etter vanlig prosedyre.

5.1.4 YM-opplæring

Alle som skal arbeide innenfor tiltaksområdet skal gis en innledende opplæring om prosjektets forutsetninger. Ytre miljø skal være et eget tema i opplæringen, og innholdet må forankres i YM-planen. Opplæringen skal kunne dokumenteres for den enkelte.

5.1.5 Kontrollplan og oppfølging av entreprenøren

Konkurransesgrunnlaget med vedlegg danner grunnlaget for oppfølgingen av entreprenørens YM-arbeid. Entreprenøren plikter å utarbeide en kontraktsesifikk kvalitetsplan som beskriver prosesser, prosedyrer og tilhørende ressurser som skal anvendes av hvem og når for å oppfylle kravene i kontrakten. Kvalitetsplanen skal for alle faser av et prosjekt inneholde en kontrollplan som omfatter vesentlige arbeidsoperasjoner slik at bestilt kvalitet sikres.

Byggherren har det overordnede ansvaret for at alle prosjekter følger YM-kravene som er beskrevet og påse at entreprenør utarbeider en kvalitetsplan i tråd med disse. Byggeleder skal følge opp at avtalt kvalitet leveres og dokumenteres underveis i entreprisen. Som byggherre er det viktig å ha daglig kontroll (i henhold til egen kontrollplan) og oppfølging av arbeidene. Stikkprøvekontroller vil utføres og loggføres. Alle avvik skal dokumenteres og rapporteres.

Byggherre kan nekte oppstart av aktiviteter hvor ikke tilstrekkelig arbeidsprosedyre eller arbeidsbeskrivelse foreligger, eller hvor entreprenøren ikke etterlever kontraktens krav til kvalitetssikring.

5.1.6 Avviksbehandling

Behandling og lukking av YM-avvik eller uønskede hendelser skal skje på byggemøte gjennom å benytte avtalt flytskjema. Alternativt skal kontrollørmeldinger benyttes. Det forutsettes at entreprenøren har et samlet system for å ivareta både kvalitet, HMS og ytre miljø. Entreprenøren skal sørge for at informasjon og erfaringsoverføring fra avviksbehandlingen kommer fram til alle som arbeider i prosjektet.

I praksis vil ofte uønskede hendelser inneholde forhold knyttet til både HMS, ytre miljø og teknisk kvalitet. Det er da nødvendig å finne en behandlingsform som tilfredsstillende kravene i kvalitetsplanen i et totalperspektiv.

5.2 ANSVAR OG RUTINER IFT. NATURMILJØ

5.2.1 Utslipp

Det skal ikke forekomme utslipp eller spredning av miljøgifter som en følge av tiltakene i seg selv. Entreprenør plikter å overholde serviceintervaller og etablere vedlikeholdsrutiner for alle anleggsmaskiner, samt å ha absorbenter tilgjengelig i alle maskiner. Ved virksomhet på Svalbard skal det anvendes den metodikk som gir minst mulig belastning på miljøet, om ikke vesentlige økonomiske hensyn tilsier at en annen metode blir brukt, og dette er forsvarlig etter en miljømessig vurdering i samråd med byggherre.

5.2.2 Avfallshåndtering og deklarasjon av farlig avfall

Forskrift om sortering og innsamling av avfall, avfallsgebyrer og byggavfall i Longyearbyen planområde skal etterleves - <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2009-09-11-1188>

Det er entreprenøren som opptretr som avfallsprodusent i sitt virke, og entreprenør er således ansvarlig for å håndtere dette på en tilfredsstillende måte. Byggherre pålegger entreprenør å utarbeide en egen avfallsplan iht. TEK 17 § 9-6. I avfallsplanen skal forventede mengder og typer avfall som vil oppstå ved gjennomføring av tiltaket angis. Alle produserte avfallsfraksjoner og mengder skal angis i en sluttrapport. Dette inkluderer også deklarasjon av evt. farlig avfall (jf. [Forskrift om forurensning og avfall på Svalbard - Lovdata](#)). Deklarering av farlig avfall skal gjøres elektronisk, på <https://www.avfallsdeklarasjon.no>. NVE sitt organisasjonsnummer skal inn i kommentarfeltet i deklarasjonsskjemaet.

Intet avfall skal spres til omkringliggende naturområder, og det skal settes særlig fokus på lette partikler som kan spres med vinden. Entreprenøren er ansvarlig for at underentreprenører innordner seg i hovedentreprenørens opplegg for avfallshåndtering.

5.2.3 Helse- og miljøfarlige stoffer og produkter

Entreprenøren skal sørge for at all lagring, håndtering og avhending av kjemikalier, drivstoff, olje, etc. skjer i henhold til gjeldende lover og forskrifter.

Utslipp av drivstoff, olje eller andre kjemikalier skal ikke forekomme. Entreprenøren skal ha egne beredskapsplaner for uønskede hendelser. Alle relevante beredskapsplaner skal ligge tilgjengelig for byggherre på Interaxo. Drivstofftanker, olje og kjemikalier skal lagres iht. regelverk (MD) og på en slik måte at søl og uhellsutslipp blir fanget opp. Tanker og beholdere skal være forskriftsmessig merket. Fylling av drivstoff skal skje uten utslipp til grunnen. Avgasser fra kjøretøyer og annet teknisk utstyr skal ikke overstige gjeldende grenseverdier. Unødvendig tomgangskjøring skal unngås. Alle kjøretøy og anleggsmaskiner skal rengjøres og vedlikeholdes iht. til etablerte vedlikeholdsplaner/serviceintervaller. Absorbenter skal være tilgjengelig i alle anleggsmaskiner og ved tankanlegg/pumpestasjoner. Vask og vedlikehold av maskiner og utstyr skal utelukkende skje på tilrettelagt vaskeplass. YM-planens risikoanalyse spesifiserer hvem som er ansvarlig for de ulike avbøtende tiltak for å redusere risikoen for uønsket spredning av drivstoff eller andre miljøfarlige stoffer.

5.2.4 Kjemikaliehåndtering og substitusjonsplikt

Regelverket (Svalbardmiljøloven og Produktkontrollloven) setter krav til at man ved virksomhet på Svalbard skal erstatte kjemiske og bioteknologiske produkter som kan volde skade eller ulempe for miljøet med produkter som etter en samlet miljømessig vurdering gir mindre risiko for miljøet, dersom ikke vesentlige økonomiske hensyn tilsier noe annet. Dette skal i så fall avklares med byggherre.

Den som bringer inn kjemikalet er også ansvarlig for vurdering av substitusjon, og det er således entreprenøren som skal vurdere substitusjonsplikt for sine produkter. Herunder ligger det også at entreprenøren skal ha kompetanse til å gjennomføre dette. NVE/Store Norske som byggherre kan kontrollere at en vurdering av substitusjon faktisk blir gjennomført - gjennom vernerunder, kontrollplaner mv. Byggherre kan også ta opp slike forhold før oppstart. Eksempler på vurdering av kjemikalier for

entreprenøren er hydraulikkolje og øvrige oljeprodukter i egen maskinpark, rengjøringsmidler (dersom byggherre ikke har satt krav til disses egenskaper) etc.

Alle parter har et ansvar med å informere hverandre om det avdekkes at det benyttes kjemikalier som kan erstattes eller på annen måte har høy risiko for menneske og/eller miljø.

5.3 ANSVAR OG RUTINER IFT. KULTURMILJØ (KULTURMINNER)

Alle registrerte og fredede kulturminner i området skal, med hjemmel i Svalbardmiljøloven, bevares. Entreprenør er ansvarlig for at ingen kulturminner skades under anleggsarbeidet og entreprenørens kvalitetsplan skal ivareta dette hensynet. Alle arbeidsoperasjoner må planlegges på en slik måte at kulturminnehensynet sikres.

Entreprenør må beskrive hvordan inngrep er planlagt gjennomført. Byggherre har ansvar for dialogen med utøvende myndighet (SMS), og har innhentet de nødvendige dispensasjoner.

5.3.1 Funn av uidentifiserte kulturminner

Dersom entreprenøren under arbeidene oppdager uregistrerte kulturminner plikter man straks å innstille alt arbeid i nærheten av kulturminnet, iverksette nødvendige sikringstiltak, samt varsle byggherren. Entreprenøren kan også ha en selvstendig plikt til å varsle SMS eller kulturminnemyndighet om funnet i henhold til kulturminneloven.

5.4 ANSVAR OG RUTINER IFT. LANDSKAPSKARAKTER OG NATURMANGFOLD

Spordannelser pga. kjøring med maskiner i urørt terreng skal unngås. All ferdsel med maskiner i forbindelse med anleggsarbeidene skal som hovedregel foregå på etablert veinett eller på arealer som allerede er omrørt/inngrepspåvirket. Det skal som utgangspunkt aldri kjøres på vegetert mark eller tilnærmet opprinnelig terrengoverflate, med mindre det foregår på frossen, snødekt mark.

Spredning av fremmede arter til eller fra anleggsområdet skal unngås. Anleggsmaskiner og utstyr fra fastlandet skal være grundig rengjort før inn/ut-transport.

Støy og vibrasjoner fra anleggsrelaterte aktiviteter skal i minst mulig grad medføre sjenanse og ulemper for mennesker eller dyr, og særlig aktsomhet må utvises under ville dyrs yngleperiode. Tiltak skal vurderes før og under yngleperioden for å hindre etablering og konflikter innenfor anleggsområdet (reirbygging etc.). Særlig støyende/forstyrrende aktivitet skal unngås i helger og kvelds/nattestid. YM konsulent skal tilkalles ved eventuelle konflikter.

Helikoptertransport må evt. skje uten at det flyges med hengende last over bebyggelse. Helikopter skal kun bli benyttet til det som er nødvendig.

5.5 RIGGPLAN

Det skal utarbeides en tydelig og oversiktlig riggplan med tilhørende funksjonelle kart. Riggplanen skal dekke alle områder som berøres og benyttes i prosjektet. Kartene og transportrutene skal holdes oppdaterte og «levende» i det daglige arbeidet gjennom hele prosjektet. Anleggsarbeidet skal foregå innenfor de definerte arealer, og det skal ikke forekomme aktivitet utenfor markerte linjer på riggplanen. Arealer utenfor angitt område skal ikke benyttes, hverken til rigg, lager, transport, opphold, masseuttak, eller annen virksomhet.

Entreprenør skal påse at riggplanen overholdes. Forsiktighet skal utvises og eventuelle avvik skal rapporteres.

5.6 RELEVANTE PORTALER OG DATABASER

- ✓ [Miljødirektoratets database for grunnforurensning](#) - Lokaltetene skal registreres/oppdateres. Relevante prøvepunkter og analyseresultater fra sluttkontroll skal importeres i databasen ved bruk av systemets import-mal. Resultatene fra sluttrapporten skal registreres senest seks måneder etter tiltaket er gjennomført. <http://grunnforurensning.miljodirektoratet.no>
- ✓ [Artsdatabanken](#) - en nasjonal kunnskapsbank for naturmangfold. Artsdatabankens viktigste publikasjoner er Norsk rødliste for arter, Norsk rødliste for naturtyper og Fremmede arter i Norge - med norsk svarteliste 2012. <http://artsdatabanken.no/>
- ✓ [Naturbase](#) - Miljødirektoratets database over kartfestet informasjon om utvalgte natur- og friluftsområde: <http://miljodirektoratet.no/no/Tjenester-og-verktoy/Database/Naturbase/>
- ✓ [Vannportalen](#) - Offentlige myndigheters krav i forhold til vannforskriften (denne gjelder ikke på Svalbard, men nevnes likevel som veiledende): <http://www.vannportalen.no>
- ✓ <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2006-12-15-1446?q=vannforskriften>
- ✓ [Støy](#) - Støy er et miljøproblem som kan ramme mennesker og dyr. Retningslinjene gitt i T - 1442 har til hensikt å gi en langsiktig arealdisponering som forebygger støyproblemer. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/retningslinje-stoy-arealplanlegging/id696317/>
- ✓ [Luft](#) - Retningslinje T-1520 Hensikten med denne retningslinjen er å forebygge helseeffekter av luftforurensninger gjennom god arealplanlegging. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/t-1520-luftkvalitet-arealplanlegging/id679346/>
- ✓ [Kulturminner](#) - funn av uregistrerte kulturminner skal innrapporteres til myndighetene via Sysselemesteren for eventuell registrering i «Askeladden» <https://askeladden.ra.no/>

5.7 TEKNISK SLUTTRAPPORT

Teknisk sluttrapport for ytre miljø skal utfylles ved avslutning av prosjektet. Spesielle momenter i prosjektet, avvik og hendelser må fanges opp i denne.

6. MILJØRISIKOANALYSE – MED TILTAK

Byggherre har gjennomført en Miljørisikoanalyse (revidert 03.03.2022, vedlegg 1) relatert til prosjektet som bør ses i sammenheng med denne YM-planen. Utgangspunktet for risikovurderingen er en systematisk gjennomgang av alle relevante YM-tema i prosjektet, med tverrfaglig involvering. Totalt ble 35 potensielle hendelser identifisert (se vedlegg 1).

Følgende forhold tatt med i miljørisikobetraktningene:

- ✓ Statens/Sysselemesterens/Riksantikvarens miljøpolitikk og kulturminnepolitikk
- ✓ Miljøforvaltningens retningslinjer og praksis
- ✓ Byggherres miljøpolitikk
- ✓ Erfaringer
- ✓ Dokumentasjon og detaljkunnskap fra anleggsområdet
- ✓ Redegjørelse for byggesøknad skredsikringstiltak ved Longyearbyen

	K5 - Meget stor negativ (katastrofal)	K4 - Stor negativ (kritisk)	K3 - Middels negativ (Alvorlig)	K2 - Liten negativ (Moderat)	K1 - Nesten ubetydelig (Minimal)
Luftforurensing Støy & Vibrasjoner Skade på kulturminner	Uakseptabel varig* sterk ødeleggelse	Betydelig varig* forringelse	Merkbar varig* forringelse	Forringelse merkes nesten ikke/ikke varig	Forringelse merkes lite/ikke varig
Landskapsbilde Friluftsliv og nærmiljø	Uakseptabel varig* sterk ødeleggelse	Betydelig varig* forringelse	Merkbar varig* forringelse	Forringelse merkes nesten ikke/ikke varig	Forringelse merkes lite/ikke varig
Naturmangfold Forurensing av jord og vann Spredning av avfall	Uakseptabel varig* sterk ødeleggelse Restaureringstid > 10 år	Betydelig varig* forringelse Restaureringstid 3-10 år	Merkbar varig* forringelse Restaureringstid 1-3 år	Forringelse merkes lite/ikke varig Restaureringstid < 1 år	Forringelse merkes nesten ikke/ikke varig
Unødig energiforbruk og frislipp av klimagasser		Prosjekt-ets mål m.h.p. CO2-utslipp			
	S5 - Svært sannsynlig	S4 - Meget sannsynlig	S3 - Sannsynlig	S2 - Mindre sannsynlig	S1 - Lite sannsynlig
	Forventet å kunne skje	Vil kunne skje	Har vært registrert i sammenlignbare prosjekter	Har vært registrert lignende hendelser	Aldri vært registrert lignende hendelser
	> 85 %	50-85 %	15-50 %	5-15 %	<5 %

Figur 5: Risikokategorier og Klassifisering benyttet i miljørisikoanalysen.

KONSEKVENNS	SANNSYNLIGHET				
	S1 = 1	S2 = 2	S3 = 3	S4 = 4	S5 = 5
K5 = 75	75x1=75	75x2=150	225	300	375
K4 = 25	25x1=25	50	75	100	125
K3 = 10	10	20	30	40	50
K2 = 5	5	10	15	20	25
K1 = 1	1	2	3	4	5

Figur 6: Risikomatrix benyttet i denne planen. Risiko = Konsekvens x Sannsynlighet. Eks: K3 x S4 = 10 x 4 = 40. Risikotallet (40) gjør det mulig å rangere risiko innenfor en tiltaksgrense (farge). Tallene i matrisen angir risikopotensialet for en bestemt faresituasjon som identifiseres i risikovurderingen beregnet med utgangspunkt i formelen.

- Høy Risiko: Risikoreduserende tiltak skal iverksettes umiddelbart
- Middels Risiko: Risikoreduserende tiltak skal vurderes
- Lav Risiko: Risikoreduserende tiltak ikke nødvendig, så fremt alle krav er oppfylt

7. RELEVANTE DATABASER OG PUBLIKASJONER

Under er opplistet relevante databaser og publikasjoner i forbindelse med prosjektets ivaretagelse av ytre miljø. Denne er ikke uttømmende:

Miljøstatus.no - www.miljostatus.no Miljøinformasjon fra offentlige myndigheter. Miljøstatus.no viser hvordan det står til med miljøet, hva som påvirker det og hva vi kan gjøre for å sikre et godt miljø i Norge. Flere offentlige etater med miljøansvar bidrar, blant annet Miljødirektoratet, Riksantikvaren, Norsk Polarinstitut og Statens strålevern.

Avfallshåndtering: [Veileder_Avfallshåndtering-på-byggeplass-rev.2016.pdf](#)

Askeladden - <http://www.riksantikvaren.no/Veiledning/Data-og-tjenester/Askeladden> Riksantikvarens offisielle database over fredede kulturminner og kulturmiljøer i Norge.

Kulturminnesøk - <http://www.kulturminnesok.no> Kulturminnesøk gir deg oversikt over kulturminner i Norge.

Geologisk arv - <http://geo.ngu.no/kart/naturarv/> Database for geologisk arv viser en oversikt over geologiske lokaliteter som er interessante for turister, skoleelever og naturforvaltere.

Restaurering av natur i Norge - <https://www.nina.no/archive/nina/PppBasePdf/temahefte/042.pdf>. Temahefte utarbeidet av NINA.

Fremmede arter - <https://www.artsobservasjoner.no/> Her kan man søke opp registrerte arter og selv legge inn nye observasjoner. På Svalbard skal også Sysselmesteren informeres umiddelbart.

8. ORGANISERING

8.1 ORGANISASJON (BYGGHERRES REPRESENTANT)

Prosjektleder	Stian Bue Kanstad (NVE)
Ass. prosjektleder	Jan-Andre Jansen (NVE)
Byggeleder	NN
SHA Koordinator	NN
YM Rådgiver	NN

8.2 TIDS- OG FRAMDRIFTSPLAN

Se overordnet framdriftsplan for etablering av skredsikringsnettene (Interaxo).

8.3 DOKUMENTASJON

Dokumentasjon fra målinger og kontroll arkiveres på Interaxo prosjekthotell:

<https://ix.interaxo.com/nve.no/skredsikring-longyearbyen/>

Entreprenørens avfallsplan, med tilhørende sluttrapport iht. TEK 17, samt beredskapsplaner med mer skal arkiveres på Interaxo prosjekthotell.

9. REFERANSER

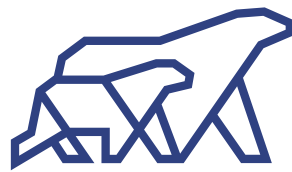
- Kulturminner i Longyearbyen - <https://kulturminnesok.no/>

10. VEDLEGG

---

1. Miljørisikoanalyse Skredsikringstiltak i Vannledningsdalen 0322
2. Dispensasjon fra Riksantikvaren

**STORE
NORSKE**

PROSJEKT:	Skredsikring Longyearbyen, Vannledningsdalen	FORMÅL:	Etablere sikring mot sørpeskred fra Vannledningsdalen, Longyearbyen
STED:	Svalbard	PROSJEKTINFORMASJON	NVE
DATO (siste revisjon):	04.03.2022		
UTARBEIDET AV:	OH/Store Norske	GRUNNLAGSDATA:	Byggesøknad og prosjekteringsdokumentasjon

Uønsket hendelse	Problemstilling	Element	Miljøkrav (Samsvarsforpliktelse) og egne mål	Årsak	Kons for tiltak	Sanns for tiltak	Konsekv ns-verdi	Risiko for tiltak	Tiltak	Frist/ framdriftsplan	Ref avslutningsplan	Ansvar	Kons etter tiltak	Sanns etter tiltak	Konsekvns-verdi etter	Risiko etter tiltak	Element i konkurransegrunnlaget	Skisse/figu r-nummer	Merknad
Forurensning av jord og vann	Utslipp av drivstoff eller andre oljeprodukter fra anleggsmaskiner, aggregater, kompressorer, helikopter, og utstyr under daglig bruk i Vannledningsdalen.	Hele anleggs-området	Hindre utslipp av oljeprodukter	Drivstoff- og oljesøl langs transportruter og i tiltaksområder grunnet uhell, slange/rørbrudd, lekkasjer etc.	2	5	5	25	Det skal etableres vedlikeholdsplaner for maskinparken. Det skal være en rimelig mengde absorberende materiale i alle anleggsmaskiner. Utstyr for oppsamling av større utslippsvolum skal være tilgjengelig ved behov. Forebygge hendelser gjennom HMS tiltak (se SHA-plan).			EN	2	3	5	15	JA		
Forurensning av jord og vann	Utslipp av drivstoff eller andre oljeprodukter fra anleggsmaskiner, aggregater, kompressorer, helikopter, og utstyr under fylling i felt.	Hele anleggs-området	Hindre utslipp av oljeprodukter	Drivstoff- og oljesøl ved pumpestasjon eller grosspyleplass grunnet lekkasjer, menneskelig eller teknisk svikt.	3	4	10	40	Oljer og drivstoff skal oppbevares i tanker med sikringstiltak som hindrer velt/søl. MD veileder for håndtering og lagring av diesel samt etablerte interne prosedyrer skal følges. Absorbenter skal være tilgjengelig i alle kjøretøy og ved alle fyllingsstasjoner i tilstrekkelig mengde.			EN	2	3	5	15	JA		
Forurensning av jord og vann	Vask av anleggsmaskiner og kjøretøy resulterer i frislipp av oljeprodukter eller kjemikalier til miljøet.	Hele anleggs-området	Hindre utslipp av oljeprodukter og kjemikalier	Oljekomponenter og rengjøringsmidler frisettes til miljøet under vask	3	4	10	40	Vask og vedlikehold skal utelukkende skje på tilrettelagt vaskeplass med fast dekke, oljeutskiller/sandfanger og fysiske avgrensinger. Det skal brukes miljøvennlige vaskemidler/kjemikalier så langt det er mulig.			EN	1	2	1	2	JA		
Forurensning av jord og vann	Ulykker i forbindelse med helikoptertrafikk.	Hele anleggs-området	Hindre utslipp av oljeprodukter	Utslipp pga ulykke med helikopter.	5	1	75	75	Helikopteroperatørens rutiner antas å ivareta nødvendige tiltak for å minimere risiko. Evt gjennomføre SJA for ulike arbeidsoperasjoner iverksettes.			EN	5	1	75	75			Høy potensiell konsekvens som vanskelig lar seg redusere. Lav sannsynlighet - ytterligere tiltak ikke påkrevd.
Forurensning av jord og vann	Avrenning med høy pH (basisk) fra betong/mørtel.	Hele anleggs-området	Utslipp av forurensninger	Basisk avrenning fra betong/mørtel	2	3	5	15	Benytte mest mulig "miljøvennlig" mørtel/betong. Betongrester og skyllevann skal ikke tømmes ut i terrenget. Trygg lagring av betong/mørtel (ikke i nærheten av elva/bekken).			EN	2	2	5	10	JA		
Forurensning av jord og vann	Søl under bruk av farlige kjemikalier	Hele anleggs-området	Ikke benytte kjemikalier på prioritetslisten eller OBS listen, uten godkjenning.	Søl/utslipp under bruk av uønskede og/eller miljøskadelige kjemikalier	3	3	10	30	Melde fra om planlagt bruk av miljøskadelige kjemikalier. Substitusjon etter substitusjonsplikten skal vurderes.			BH+EN	3	1	10	10	JA		
Luftforurensning	Unødvendig høyt utslipp av NOx, SOx og øvrige avgasser fra kjøretøy, helikopter eller anleggsmaskiner	Hele anleggs-området	Miljøavtrykket skal holdes så lavt som mulig. Minimere utslipp til luft.	Unødvendig tomgangskjøring. Bruk av kjøretøy med store utslipp, dårlig kapasitetsutnyttelse eller unødvendig bruk av maskiner/kjøretøy.	2	4	5	20	Redusere kjøring / tomgangskjøring til minimum. Følg alle service og vedlikeholdsrutiner. Utarbeide gode logistiske planer for å redusere antall transporter. Vurder reaksjoner ved gjentatte reglementbrudd. Bruk moderne maskiner (≥ steg 5, med unntak av spidermaskin).			EN	2	3	5	15	JA		
Luftforurensning	Brann i brakkerigg gir utslipp av luftforurensning	Hele anleggs-området	Miljøavtrykket skal holdes så lavt som mulig. Minimere utslipp til luft.	Branntilløp på grunn av uhell eller feil på el-anlegg etc.	4	2	25	50	Brannvern og brannøvelser iht. etablerte rutiner. Slukkeutstyr i brakker.			EN	3	1	10	10			
Luftforurensning	Støv fra boreaktiviteter tildekker vegetert terreng eller spres mot bebyggelse	Hele anleggs-området	Minimere utslipp til luft.	Støv fra boring virvles opp av vind eller helikopterrotorer og spres.	3	4	10	40	Ta hensyn til vindretning ved tørre forhold. Unngå støvansamlinger i vereterte soner. Varsle via sosiale medier og andre kanaler dersom det er forhold som kan resultere i støvproblematikk av betydning for bebyggelse.			EN	2	3	5	15			
Luftforurensning	Brann i maskiner og kjøretøy gir utslipp av luftforurensning og klimagasser	Hele anleggs-området	Miljøavtrykket skal holdes så lavt som mulig. Minimere utslipp til luft.	Branntilløp på grunn av uhell eller feil på elektriske komponenter etc.	3	3	10	30	Overholde alle service og vedlikeholdsrutiner. Brannvern og brannøvelser iht. etablerte rutiner. Slukkeutstyr i alle maskiner.			EN	2	2	5	10			
Unødig energiforbruk og frislipp av klimagasser	Overflødig utslipp av klimagasser fra kjøretøy, helikopter og anleggsmaskiner	Hele anleggs-området	CO2 avtrykket skal holdes så lavt som mulig	Bruk av kjøretøy med store utslipp og unødvendig kjøring	2	4	5	20	Redusere kjøring / tomgangskjøring til minimum. Følg alle service og vedlikeholdsrutiner. Utarbeide gode logistiske planer for å redusere antall transporter. Vurder reaksjoner ved gjentatte reglementbrudd. Bruk moderne maskiner (≥ steg 5, med unntak av spidermaskin).			EN	2	2	5	10			
Unødig energiforbruk og frislipp av klimagasser	Overflødig utslipp av klimagasser fra aggregat/kompressorer	Hele anleggs-området	CO2 avtrykket skal holdes så lavt som mulig	Unødvendig bruk pga dårlig planlegging, mangel på forståelse eller mangelfulle rutiner.	2	4	5	20	Inkludere bevissthet rundt maskinbruken i intern opplæring. Redusere forbruket der det er mulig gjennom effektive arbeidsoperasjoner. Skru ned varme i rom som ikke er i bruk etc.			EN	2	3	5	15			
Spredning av avfall	Rester, emballasje av avfall spres under rydding og transport og/eller blir liggende igjen i terrenget	Hele anleggsområdet	Ingen spredning av avfall, og ingen avfallsrester skal ligge igjen	Utilstrekkelig kvalitet på avfallshåndteringen	2	4	5	20	Alt avfall skal ryddes, grovsorteres og befraktes i lukkede beholdere (eller under nett) til miljøstasjon i Longyearbyen.			EN	1	2	1	2	JA		
Spredning av avfall	Mørtel-/gyserester spres i terrenget	Hele anleggsområdet	Ingen spredning av avfall	Søl under bruk eller manglende rutiner for håndtering.	2	4	5	20	Benytte mest mulig "miljøvennlig" mørtel/betong. Mørtelrester eller skyllevann skal ikke etterlates i terrenget men anbringes i f.eks. en IBC kontainer. Entreprenør må utarbeide en plan for å redusere søl og etterlatte rester til et minimum.			EN	1	3	1	3			
Spredning av avfall	Spredning av flygeavfall ved utpakkning og monterig av utstyr og/eller anleggs-elementer	Hele anleggsområdet	Ingen spredning av avfall	Rivning/demontering skjer utenfor i vind uten avbøtende tiltak	2	5	5	25	En avfallsplan skal utarbeides iht TEK 17 § 9-6. Avfall skal grovsorteres direkte til lukkede beholdere/nett og fraktes videre til gjenbruk, gjenvinning eller til godkjent deponi. Ved sterk vind må avfall sikres for å hindre vindspredning.			EN	2	2	5	10	JA		

Landskapsbilde - påvirkning	Inngrep (ut over skredsikringsnettene og fundament) etterlates visuelt synlige	Hele anleggs-området	Landskap skal fremstå med villmarkspreget med innslag av kulturminner	Store synlige sår, kjørespor, anleggsrelaterte skader etc. er synlige i fjellsiden.	2	4	5	20	Arbeidene skal gjennomføres iht enterprisebeskrivelse og anvisninger fra BH. Løpende kontroll- og inspeksjonsrutiner, og befarig før arbeidene ferdigstilles.			EN	2	2	5	10	JA	
Landskapsbilde - påvirkning	Skredsikringsnettene skaper unaturlige øyer/brudd i landskapsbildet (inkludert kulturminner).	Hele anleggs-området	Landskap skal fremstå med villmarkspreget med innslag av kulturminner	Tilstedeværelse av nærliggende kulturminner vanskeliggjør måloppnåelse.	3	5	10	50	God enterprisebeskrivelse av hvordan arbeidene skal utføres som inkluderer grensesnitt mot kulturminner.			BH	3	5	10	50	JA	Landskapsbildet vil bli påvirket, og det er gjort grundige tverrfaglige avveininger gjennom prosjekteringsfasen.
Landskapsbilde - påvirkning	Det gjøres utsiktede inngrep (lagring, kjøring, deponering) utenfor de definerte riggsoner/tiltaksområder. Spordannelser pga kjøring med maskiner i urørt terreng.	Hele anleggs-området	Landskap skal fremstå med villmarkspreget med innslag av kulturminner	Riggplan / kart har for dårlig kvalitet og er vanskelig å forstå	3	4	10	40	Sikre gode kart og grunnleggende opplæring. Bruke kartene til å diskutere seg gjennom prosjektet. Lage ulike kartlag som gir bedre oversikt i et totalperspektiv. Håndholdt gps med innlagte grenser for definert anleggsområde.			EN	3	2	10	20	JA	
Skade på kulturminner	Kulturminner skades under bruk av anleggsmaskiner (direkte eller indirekte).	Hele anleggsområdet	Fredede kulturminner (pre 1946) skal stå uberørt igjen.	Maskiner utløser steinsprang som raser ned på kulturminne. Maskiner/utstyr utplasseres på et kulturminne. Dårlig opplæring, mangelfull kunnskap om kulturminnene og deres beliggenhet	4	2	25	50	Utarbeide detaljert plan hvor det er inntegnet soner med totalt ferdseforbud, og grunnleggende opplæring for alle anleggsarbeidere. Utstyre dem med kart/oversikter. Etablere enkle og tydelig kart. og benytte håndholdt gps med innlagte grenser for definert anleggsområde. Vurdere fysiske avgrensinger etter individuell risikovurdering av kartlagte kulturminner.			BH+EN	4	1	25	25	JA	
Skade på kulturminner	Ukjent kulturminne skades eller ødelegges under anleggsarbeider	Hele anleggsområdet	Fredede kulturminner (pre 1946) skal stå uberørt igjen.	Dårlig opplæring, mangelfull kunnskap om kulturminner.	4	2	25	50	Utarbeide detaljert RM plan hvor det er inntegnet soner med totalt ferdseforbud, og grunnleggende opplæring for alle anleggsarbeidere. Opplæringen skal inkludere at "mulige funn" skal avsjekkes mot YM-rådgiver/Sysselmannen.			EN	4	1	25	25	JA	
Skade på kulturminner	Kulturminne fjernes	Hele anleggsområdet	Fredede kulturminner (pre 1946) skal stå uberørt igjen.	Mangelfull kunnskap/tatt for å være søppel/stjeles	4	2	25	50	Grunnleggende opplæring for alle anleggsarbeidere for å skape respekt og forståelse for kulturminnene. Utstyre dem med kart/oversikter. Sette opp fysiske avgrensinger etter individuell risikovurdering av kartlagte kulturminner. Nulltoleranse for å fjerne kulturminner. Anmelde eventuelle tyveri.			EN	4	1	25	25	JA	Vanskelig å eliminere den menneskelige faktor. Konsekvensen ved tyveri er uansett at kulturminnet er tapt.
Naturressurser påvirkes	Påkjørsel av dyr/fugler av kjøretøy eller helikopter	Hele anleggsområdet	Unngå negativ påvirkning på dyreliv og naturlig adferd	Dyr/fugler påkjøres og skades/avlives	3	3	10	30	Nulltoleranse for brudd på trafikkregler, fartsgrenser eller fastsatte kjøremønstre. Aktsomhetsplakater. Inkludere hensyn til lokal fauna i den grunnleggende opplæringen. Vise særlig aktsomhet under yngleperiodene.			EN	3	2	10	20		
Naturressurser påvirkes	Støy og ferdsel gir negativ påvirkning av aktuelle arter under yngleperioden som reduserer suksessratene	Hele anleggsområdet	Unngå negativ påvirkning på dyreliv og naturlig adferd	Hekkende fugler skremmes av reir, reir ødelegges. Nyfødte dyr/fugler kommer bort fra foreldrene.	3	3	10	30	Utvis særlig aktsomhet under yngleperioden. Iverksette tiltak før og under etableringsfasen for å hindre etablering av reir innenfor anleggsområdet. Tilkalte YM konsulent ved konflikter.			EN	2	3	5	15		
Naturressurser påvirkes	Spredning av svevestøv fra bore-/anleggsaktiviteten	Hele anleggsområdet	Unngå negativ påvirkning av vegeterte områder med sårbare planter	Støv legger seg som et teppe og tildekker /kvever vegetasjonen.....	4	3	25	75	Ta hensyn til vindretning ved tørre forhold. Unngå støvsamlinger i vegeterte soner.			EN	2	3	5	15	JA	
Naturmangfold forringes	Skader på vegetasjon / spor i terreng	Hele anleggs-området	Ikke sette varige spor	Kjøring på bar, ikke frossen mark	3	5	10	50	Etablere enkle og tydelig kart og sikre grunnleggende opplæring for alle anleggsarbeidere. Inntegne soner med totalt ferdseforbud.			EN	2	3	5	15	JA	
Naturmangfold forringes	Avfall havner på avveie og spres i naturen	Hele anleggs-området	Hindre uakseptabel miljørisiko og utslipp av forurensninger	Utilstrekkelig avfallshåndtering og/eller rydding. Avfall havner på avveie og partikler (mikroplast mm) tas opp av dyr	3	4	10	40	En avfallsplan skal utarbeides iht TEK 17 § 9-6. Avfall skal grovsorteres direkte til lukkede beholdere og fraktes videre til gjenbruk, gjenvinning eller til godkjent deponi. Ved sterk vind må avfall sikres for å hindre vindspredning.			EN	2	3	5	15		
Naturmangfold forringes	Materiell/utstyr bli liggende igjen etter endt prosjekt	Hele anleggs-området	Landskap skal fremstå med villmarkspreget med innslag av kulturminner	Utilstrekkelig eller manglende rydding. Avfall skjult under snø/is på oppryddingsstidspunkt	3	4	10	40	En avfallsplan skal utarbeides iht TEK 17 § 9-6. Avfall skal grovsorteres direkte til lukkede beholdere og fraktes videre til gjenbruk, gjenvinning eller til godkjent deponi. Området skal ryddes og befares før det overleveres til BH.			EN	1	4	1	4		
Naturmangfold forringes	Spredning av fremmede arter	Hele anleggs-området	Unngå negativ påvirkning på dyreliv og naturlig adferd	Urent utstyr fraktes inn/ut av anleggsområdet og medbringer frø/egg/sporer etc	5	2	75	150	Anleggsmaskiner og utstyr fra fastlandet skal være grundig rengjort før inn/ut-transport. Maskiner vil bli inspisert i tråd med Sysselmesterens strategi mot fremmede arter, og driftsnekt kan bli pålagt.			EN	4	2	25	50	JA	Liten sannsynlighet for at fremmede arter fra fastlandet vil kunne overleve (begge veier), men det finns eksempler på at det kan skje.
Friluftsliv/byliv og nærmiljø	Generell forringelse av friluftsliv	Hele anleggs-området	Minimere ulemper for friluftsliv og nærmiljø	Folk som ferdes i nærområdene forstyrres av støy, støv, eksos eller visuelt av anleggsrelatert ferdsel	2	4	5	20	Gjennomføre prosjektet iht planlagt fremdrift, med kortest mulig anleggstid. Spesielt støvende og/eller støvende arbeid vil bli varslet i forkant. Langs adkomstveien til Vannledningsdalen via vei 212 ved tillates det kun tung anleggstrafikk mellom klokken 09:00-15:00 og 17:00-21:00 på hverdager, samt kl 10:00-21:00 i helgene. For øvrig gjelder retningslinjene i T1442, tabell 4.			EN	2	3	5	15		

Friluftsliv/byliv og nærmiljø	Generell forringelse av nærmiljø	Hele anleggs-området	Minimere ulemper for friluftsliv og nærmiljø	Folk som ferdes i nærområdene forstyrres av støy, støv, eksos eller visuelt av anleggsrelatert ferdsel	3	4	10	40	Gjennomføre prosjektet iht planlagt fremdrift, med kortest mulig anleggstid. Spesielt støyende og/eller støvende arbeid vil bli varslet i forkant. Langs adkomstveien til Vannledningsdalen via vei 212 ved tillates det kun tung anleggstrafikk mellom klokken 09:00-15:00 og 17:00-21:00 på hverdager, samt kl 10:00-21:00 i helgene. For øvrig gjelder retningslinjene i T1442, tabell 4.			EN	2	3	5	15		
Støy og vibrasjoner	Anleggstrafikk i området forstyrrer/skremmer dyr	Hele anleggs-området	Minimere ulemper for lokalt dyreliv	Anleggsarbeid og kjøring av maskiner	2	5	5	25	Utvis aktsomhet, særlig under yngleperioden. Tiltak før og under etableringsfasen. Tilkalle YM ansvarlig ved konflikt. Nulltoleranse for all kjøring utenfor definerte områder. Støyende aktiviteter legges avklarte tidspunkt.			EN	2	4	5	20		
Støy og vibrasjoner	Helikopter - daglig bruk av helikopter begrenses av regelverket for visuell flygning (fra juni - medio oktober 2022/2023).	Hele anleggs-området	Minimere ulemper for lokalt dyreliv	Helikopter forstyrrer fugl og pattedyr, særlig problematisk i yngleperioden	2	4	5	20	Behovsprøve bruk av helikopter i kalvingstid for reinsdyr 15.mai-15.juni. Visuell avvekk om det er dyr i området før flyvninger.			EN	1	3	1	3		
Støy og vibrasjoner	Støy fra aggregatanlegg og kompressorer forstyrrer personell og/eller dyr	Hele anleggs-området	Minimere ulemper for lokalt dyreliv	Strømforsyningsanlegget støyer og skaper forstyrrelser	2	4	5	20	Aggregater bør plasseres i containere som gir en viss lydisolasjon.			EN	1	2	1	2		
Andre forhold/generelt fagtemaer	Brudd på lover/regler og uansvarlig adferd i miljø og/eller kulturminner.	Hele anleggs-området	Hindre uakseptabel miljørisiko og utslipp av forurensninger	Neglisjering av rutiner eller mangelfull kunnskap	4	3	25	75	Grunnleggende YM-opplæring for alle prosjektarbeidere - skal dokumenteres. Vurdere reaksjoner/ånmeldelse iht alvorlighetsgrad ved avvik. Alt arbeid skal foregå iht regelverk og tiltaksplaner.			EN	2	2	5	10		
Andre forhold/generelt fagtemaer	Snø/sørpekred eller steinsprang anleggsmaskiner (som medfører utslipp).	Hele anleggs-området	Hindre utslipp av forurensninger og ivareta kulturminner.	Skred eller steinsprang	3	2	10	20	Det skal gjøres en løpende vurdering av skredfare og ringvirkninger av et evt skred.			EN	2	2	5	10		

Antall:	4
Antall:	30
Antall:	1

Antall:	1
Antall:	8
Antall:	26

	Før Tiltak	Etter Tiltak
Antall:	4	1
Antall:	30	8
Antall:	1	26

SAKSBEHANDLER
Jostein Gundersen

VÅR DATO
22.04.2022

postmottak@ra.no
www.riksantikvaren.no

VÅR REF.
20/11591-4

DERES REF.
22-01149-4

DERES DATO

Longyearbyen lokalstyre
Postboks 350
9171 LONGYEARBYEN

Att: Aina Iden Tveit

Skredsikring i Vannledningsdalen, Longyearbyen Vedtak om dispensasjon jf. svalbardmiljøloven § 44 første ledd

Vi viser til brev datert 7. april fra Sysselmesteren på Svalbard med oversendelsen av deres søknad datert 7. mars, om etablering av skredsikringstiltak innenfor sikringssonen til automatisk fredete kulturminner id 159009 og 159492, tilknyttet Gruve 2a i fjellskråningen ovenfor Vannledningsdalen i Longyearbyen. Kulturminnene knyttet til Gruve 2a er automatisk fredet i medhold av svalbardmiljøloven § 39.

Vi viser også til vårt brev til Longyearbyen lokalstyre 28. september 2018 vedrørende sikringstiltak i Lia og Vannledningsdalen.

Lovhjemmel og myndighet

I henhold til svalbardmiljøloven § 42 er inngrep i automatisk fredete kulturminner, med sikringssone, på Svalbard forbudt med mindre det foreligger tillatelse etter svalbardmiljøloven § 44. Riksantikvaren er rette myndighet til å avgjøre om tiltak som kan virke inn på automatisk fredete kulturminner, eller sikringssonen til disse, kan iverksettes, jf. svalbardmiljøloven § 44 første ledd.

Dersom det stilles vilkår til en dispensasjon, skal kostnader til avbøtende tiltak bæres av tiltakshaver, jf. svalbardmiljøloven § 44 første ledd andre punktum jf. § 9 første punktum.

Vedtak

Med hjemmel i svalbardmiljøloven § 44 første ledd fatter Riksantikvaren vedtak om dispensasjon for etablering av rassikringstiltak i form av nett i sikringssonen til kulturminner fra Gruve 2a, id 159009 og 159492.

Dispensasjon gis på følgende vilkår:

Alle sikringstiltak, inkludert festeanordninger for drift og vedlikehold, skal etableres innenfor arealformål KFA3 i Delplan for Lia og Vannledningsdalen – Del 2 Vannledningsdalen (Plan-ID D39b).

Innarbeiding av dispensasjon i planbestemmelsene

Vårt vedtak bør innarbeides i planbestemmelsene for arealformål KFA3 i Delplan for Lia og Vannledningsdalen – Del 2 Vannledningsdalen (Plan-ID D39b). Vi ber om at følgende tekst tas inn i bestemmelsene for å sikre at det er samsvar mellom planen og Riksantikvarens vedtak:

Deler av arealformål KFA3 ligger innenfor sikringssone til automatisk fredete kulturminner knyttet til Gruve 2a. Riksantikvaren har fattet vedtak om dispensasjon fra fredningsbestemmelsene for etablering av skredsikringstiltak i sikringssonen. Vedtaket omfatter også dispensasjon for drift og vedlikehold av sikringstiltakene innenfor arealformål KFA3.

Bakgrunn og beskrivelse av omsøkte tiltak

Utredninger av rasfaren viser at det er nødvendig med ulike tiltak for å ivareta sikkerhet til samfunnet i Longyearbyen. I Vannledningsdalen er det nødvendig med sikring mot sørpeskred i/langs elva. Den omsøkte sikringsløsningen består i montering av en rekke stålnett (ca 14 stk) på tvers av elva i Vannledningsdalen. Hvert nett vil være om lag 6 meter høyt, men både nøyaktig plassering og høyde vil måtte tilpasses på stedet. Nøyaktig antall og plassering av nettene er ikke endelig avklart, men vil uansett skje innenfor arealformål KFA3 i Delplan for Lia og Vannledningsdalen – Del 2 Vannledningsdalen (Plan-ID D39b). For fremtidig vedlikehold og drift av sikringsløsningen vil det monteres en festeanordning omtrent 15 meter over hvert nett, slik at anleggsmaskiner kan heises langs fjellsiden ved hjelp av vaier og vinsj.

Berørte kulturminner

I fjellsiden på nordøstsiden av Vannledningsdalen er det flere gruveåpninger med steintipper og tilhørende infrastruktur som stammer fra driften av Gruve 2a, som var i drift fra 1913 til 1937. Alle sporene etter gruvevirksomheten her er automatisk fredete i medhold av svalbardmiljøloven § 39. Samtlige kulturminner ligger høyt opp i fjellsiden over elva. De planlagte sikringstiltakene vil ikke komme i direkte konflikt med kulturminnene, men ligge i sikringssonen til disse.

Begrunnelse for vedtaket

Kulturminneforvaltningen skal verne om kulturminner som ikke-fornybare ressurser og arbeide for at kulturminneverdiene blir best mulig ivarettatt og nyttiggjort i et samfunn i endring. Tillatelse til inngrep i fredete kulturminner kan likevel gis etter en konkret vurdering av de kulturminnefaglige verdiene, veid opp mot private og samfunnsmessige hensyn.

Sysselmesteren på Svalbard sin vurdering

Sysselmesteren på Svalbard har sin oversendelse av søknaden deres til Riksantikvaren gjort en forhåndsvurdering av søknaden. Sysselmesteren skriver at tiltaket er vurdert å ha høy samfunnsnytte, og er nødvendig for å sikre Longyearbyen og befolkningen mot ras. Vannledningsdalen er et mye brukt turområde for å komme seg opp til Gruvefjellet og Sukkertoppen. Inngrepet vil påvirke opplevelsen til kulturmiljøet, men selve kulturminnene i Vannledningsdalen er ikke mye besøkt. Kulturminnene som er synlige fra Vannledningsdalen er hovedsakelig steintippene fremfor gruveinngangene. Tiltaket er av en slik størrelse at det vil påvirke landskapet kulturminnene ligger i og kan virke skjjemende for kulturminnene, men samfunnsnytt og sikkerhet vektet sterkt i denne saken.

Sysseimesteren på Svalbard anbefaler at Riksantikvaren gir dispensasjon for sikringstiltakene som beskrevet i søknaden.

Riksantikvarens vurdering

Riksantikvaren viser til vårt brev 28. september 2018 hvor vi signaliserte at vi var innstilt på å gi dispensasjon for nødvendig skredsikring som etter en helhetsvurdering anses som best for samfunnet i Longyearbyen. Vi legger til grunn at Longyearbyen Lokalstyre har valgt den beste løsningen.

Om innskrenking av sikringssoner

Longyearbyen Lokalstyre har også søkt om innskrenking av sikringssonene til de aktuelle kulturminnene for å unngå unødvendige søknadsprosesser i forbindelse med etablering, drift og vedlikehold av skredsikringstiltakene som arealplan. Det er Sysseimesteren på Svalbard som har myndighet til å innskrenke sikringssoner til automatisk fredete kulturminner i medhold av svalbardmiljøloven § 39 tredje ledd. Riksantikvaren vil likevel påpeke at en eventuell innskrenking av sikringssonen skal gjøres med bakgrunn i kulturminnefaglige vurderinger av hva som er nødvendig og hensiktsmessig for å beskytte det aktuelle kulturminnet. Det skal ikke tas hensyn til eventuelle ønsker om å unngå «unødvendige søknadsprosesser». Alle tiltak innenfor sikringssone bør primært avklares gjennom ordinær dispensasjonsbehandling i forbindelse med utarbeiding av arealplanen, og innarbeides i denne.

Spørsmål?

Ved spørsmål kan saksbehandler Jostein Gundersen kontaktes på epost jog@ra.no eller telefon 98202848.

Klageadgang

Dette vedtaket kan påklages Klima - og miljødepartementet, jf. forvaltningsloven § 28. Fristen for å klage er 3 uker fra dere har mottatt brevet jf. forvaltningsloven § 29. Klagen stiles til Klima - og miljødepartementet, men sendes Riksantikvaren (postmottak@ra.no). Hvis Riksantikvaren ikke tar klagen til følge, sendes den videre til Klima- og miljødepartementet som avgjør saken med endelig virkning.

Vennlig hilsen

Isa Trøim
seksjonssjef

Jostein Gundersen

Brevet er elektronisk godkjent uten underskrift

Kopi til: Sysseimesteren på Svalbard, Postboks 633, 9171 LONGYEARBYEN